

Józef Tischner

(1931-2000)

kapłan katolicki, filozof, publicysta

Życiorys:

Ks. Józef Tischner urodził się 12 marca 1931 roku w Starym Sączu. Jego rodzice byli nauczycielami. Rodzina mieszkała w Łopusznej w budynku szkolnym, gdyż ojciec Józefa otrzymał w 1932 roku posadę kierownika szkoły.

W 1945 roku został przyjęty do gimnazjum w Nowym Targu. W 1949 zdał tzw. dużą maturę.

W maju 1950 roku został studentem Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Tischner postanowił poświęcić się nauce. Rozwijał swe zainteresowania filozoficzne, interesując się szczególnie filozofią niemiecką.

Święcenia kapłańskie przyjął 26 czerwca 1955 roku w katedrze wawelskiej z rąk biskupa Franciszka Jopa.

W latach 1955-1957 studiował na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Po powrocie do Krakowa kontynuował studia na Wydziale Historyczno-Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1963 obronił doktorat na UJ. Wraz z uzyskaniem stopnia naukowego rozpoczął wykłady z filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym w Krakowie.

W połowie lat 60. podjął współpracę z „Tygodnikiem Powszechnym” i miesięcznikiem „Znak”.

Lata 70. były dlań okresem intensywnej pracy duszpasterskiej. Odprawiał w tym czasie w kościele św. Marka słynne msze dla przedszkolaków, podczas których wprowadził zwyczaj dialogowanych homilii i pozwalał dzieciom przynosić do kościoła ulubione zabawki.

W 1974 roku habilitował się na ATK na podstawie pracy „Fenomenologia świadomości egotycznej”. Włączył się w ruch niezależnych inicjatyw kulturalnych (m.in. tzw. Uniwersytetu Latającego). W tym czasie napisał szereg ważnych artykułów, m.in. obszerny esej „Schyłek chrześcijaństwa tomistycznego”, który stał się zarzewiem polemik znanych pod nazwą „sporu z tomizmem”.

W 1975 roku ukazała się jego pierwsza książka „Świat ludzkiej nadziei”.

Z ruchem „Solidarności” związał się od początku jego powstania. 19 października 1980 wygłosił w katedrze wawelskiej głośną homilię do przywódców nowo powstałego związku (Solidarność sumień), która dała początek opublikowanej rok później Etyce solidarności.

Jako kapelan Związku Podhalan zainicjował tradycję sierpniowych mszy świętych w intencji ojczyzny w kaplicy pod Turbaczem (od 1982), na które przybywali pielgrzymi z całej Polski.

Od 1980 roku wykładał filozofię dramatu w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Krakowie oraz na Wydziale Filologicznym UJ. W roku 1981 pełnił funkcję dziekana na Wydziale Filozoficznym PAT, a od 1985 był profesorem nadzwyczajnym tej uczelni.

Jednocześnie współzałożyciel i prezydent Instytutu Nauk o Człowieku w Wiedniu (1981). Kawaler Orderu Orła Białego w roku 1999. Doktor honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, a także laureat wielu nagród m.in. Pen Clubu w roku 1993.

Dużo w tym czasie publikuje, głównie zbiory szkiców i esejów poświęconych problematyce filozoficznej, społecznej i religijnej. Wielkim powodzeniem wśród czytelników cieszą się pisane stylizowaną gwarą podhalańską gawędy filozoficzne „Historia filozofii po góralsku” (1997).

Dużą popularność przyniosły Tischnerowi także audycje radiowe (m.in. Rozmowy bez pointy z J. Gowinem na antenie Radia Kraków oraz czytana tamże Historia filozofii po góralsku) i programy telewizyjne.

W ostatnich latach życia ks. Tischner ciężko zachorował na raka krtani. Kolejne operacje i postępy choroby pozbawiły go możliwości mówienia. Mimo to prawie do ostatniej chwili wciąż pisał.

Zmarł 28 czerwca 2000 roku w Krakowie. Pochowany został 2 lipca w Łopusznej.

Autor m.in. takich książek jak:

„Świat ludzkiej nadziei” (1975), „Filozofia poznania” (1979), „Polski kształt dialogu” (1979), „Etyka solidarności” (1981), „Myślenie według wartości” (1982), „Polska jest ojczyzną” (1985), „Filozofia dramatu” (1990), „Spowiedź rewolucjonisty” (1993), „Nieszczęsny dar wolności” (1993), „W krainie schorowanej wyobraźni” (1997). W 1997 roku napisał „Historię filozofii po góralsku”, która okazała się przebojem rynkowym.

Bibliografia:

Religia : encyklopedia PWN. T. 9, Rut-żywołność / red. nauk. Tadeusz Gadacz, Bogusław Milerski; [aut. Elżbieta Adamiak et al.]. Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, cop. 2003. ISBN 83-01-14053-4 (t. 9), s. 301-303

Rogowska-Stangret Monika: Józef Tischner 12.03.1931—28.06.2000, Culture.pl, <https://culture.pl/pl/tworca/jozef-tischner>

Tischner.pl - strona internetowa zarządzana przez Wydawnictwo ZNAK, <https://tischner.pl/>

Oprac. Iwona Mickiewicz